

Hot, kränkningar och trakasserier på nätet

SLUTRAPPORT

Hot, kränkningar och trakasserier på nätet

SLUTRAPPORT

Innehåll

Innehåll	2
Inledning	3
Kunskapsläget	4
Skriftliga produktioner	6
Hat på nätet – vad får du inte skriva på internet	6
Ses offline?	7
Unga berättar	7
Konferenser och nätverk	8
No hate speech-konferensen	8
Samarbeten och kunskapsspridning	8
Utvecklingsområden	10
Kunskapshöjande insatser behövs	10
Nationell samordning saknas	11
Näthat behöver angripas ur flera perspektiv	11
Tydliggör ansvaret hos flera parter	12
Yttrandefriheten riskerar att begränsas	13
Synliggör personuppgiftslagen	13
Summering	14
Avslutande kommentarer	16
BILAGA 1: Regeringsuppdraget	17
BILAGA 2: Nätkränkningar (rapport)	20
BILAGA 3: Nätkränkningar (folder)	21
BILAGA 4: Ses offline?	22
BILAGA 5: Hat på nätet	23
BILAGA 6: Filmer	24
BILAGA 7: Konferensinbjudan	25

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fick den 25 juli 2013 ett uppdrag att förebygga hot, kränkningar och trakasserier på nätet (U2013/4492/UC). Uppdraget anger att MUCF ska sammanställa och ta fram tydlig information till unga om vad som är lagligt och olagligt att säga och publicera på nätet samt om vart man kan vända sig om man blivit utsatt. Myndigheten ska även komplettera *Ses offline?* – det metodmaterial som tagits fram för skolan inom ett tidigare regeringsuppdrag om att förebygga sexuell utsatthet på nätet. (Se bilaga 1).

Flera av aktiviteterna påbörjades 2013 för att genomföras och avslutas 2014 och en delrapport för uppdraget, *Ett filter i huvudet*, redovisades till regeringen den 14 februari 2014.

Under 2014 har myndigheten genomfört olika aktiviteter inom ramen för uppdraget vilka presenteras i denna rapport;

- *Nätkränkningar – Svenska ungdomars normer och beteenden*, en rapport från Lunds universitet
- en uppdatering av *Ses Offline?*,
- *Hat på nätet* – en juridisk vägledning om näthat med kompletterande lärarhandledning
- Konferensen *No Hate* i samarbete med statens medieråd

Myndigheten ska inom uppdraget även analysera och identifiera framgångsfaktorer, problemområden, kunskapsluckor och utvecklingsbehov när det gäller det förebyggande arbetet mot kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot flickor och pojkar och unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier. Sist i denna rapport presenteras en samlad bild av erfarenheter från olika experter, forskare och relevanta myndigheter.

Vi har valt att låta begreppen kränkningar, trakasserier och hot på nätet ingå i samlingsbegreppet näthat. Näthat kan möjligen vara en trubbig beteckning då man riskerar att exkludera allvaret och den eventuella brottsligheten i enskilda hot och trakasserier, men samtidigt har begreppet näthat etablerats och är därmed enklare att kommunicera.

Kunskapsläget

En utmaning med uppdraget har varit att vi initialt inte hade så mycket kunskap kring näthat och ungdomar. Debatten kring näthat har varit synlig i medierna, ofta knutet till vuxna kvinnor som figurerat på olika sätt medialt, som kolumnister, bloggare och debattörer, och som utsatts för mycket allvarliga hot och kränkningar för sina åsikter, samt genom enskilda händelser som det så kallade instagrammålet i Göteborg.

För att ta reda på mer bad vi Karl Dahlstrand och Måns Svensson, forskare från Rättssociologiska institutionen vid universitetet Lund samt medverkande i forskarnätverket Cybernormer, att göra en analys utifrån ett ungdomsperspektiv av den enkät om kränkningar och hot på internet som de redan genomfört. Detta i syfte att synliggöra ifall nätkränkningar är ett specifikt beteende och mer vanligt förekommande bland unga.

Enkäten genomfördes under 2013 och frågorna riktades till personer i åldern 16–40 år. Enkäten innehöll frågor om utsatthet för kränkningar och hot på nätet samt respondenternas upplevelse av detta. MUCF bad om en fördjupad analys för ungdomsgruppen, fördelat på ålder 16–25 samt kön, för att se huruvida ungas uppfattning om och upplevelser av näthat skiljer sig från vuxnas och ifall det finns märkbara könsskillnader.

Analysen slutredovisades den 14 februari 2014 i form av rapporten Nätkränkningar – Svenska ungdomars normer och beteenden. Rapporten innehåller även en kompletterande kvalitativ del med fokusintervjuer av elever i år 1 på gymnasiet. Rapporten fokuserar inte bara på förekomst utan även hur kränkningar upplevs av unga. Resultatet i korthet:

Ungefär hälften av unga i åldern 16–25 år har någon gång utsatts för kränkningar på nätet. Att ha känt sig kränkt ”flera gånger” är mindre vanligt.

Andelen unga som känt sig kränkta ”ofta” är mindre än en procent. Men även ett lågt procenttal kan motsvara många individer – i det här fallet cirka 12 000, utslaget på hela ungdomsgruppen. Tjejer rapporterar i något högre grad om kränkningar än killar.

Mest kränkande, enligt ungdomarna, är:

- att bli utsatt för hot om våld
- publicering av nakenbilder eller bilder med sexuellt innehåll
- identitetsstöld – att till exempel få ett personligt konto kapat

Ett av rapportens mest entydiga resultat är att unga har lågt förtroende för rättsväsendets förmåga att hantera brottsliga nätkränkningar. Fyra av fem unga i åldern 16–25 år bedömer att rättsväsendet ”inte alls” eller endast ”i begränsad grad” skulle ta tillvara deras intressen som brottsoffer.

Det finns starka önskemål om att rättsvårdande myndigheter ska prioritera brottsbekämpning på detta område. Ännu högre är förväntningarna på de företag som driver sociala nätverkstjänster. Av de unga anser 82 procent att nätverksföretagen ska lägga resurser på att komma tillrätta med nätkränkningar.

Rapporten finns att läsa på www.mucf.se/publikationer. (Se även bilaga 2)

Rapporten och dess resultat presenterades på No hate- konferensen som arrangerades av MUCF tillsammans med Statens medieråd i mars 2015. (Se kapitel 3)

Några av de viktigaste resultaten, tillsammans med övriga publikationer som tagits fram inom uppdraget, har vi även sammanfattat i en folder. (Se bilaga 3). Foldern har vi delat ut på mässor och konferenser i syfte att sprida kunskap om ungas erfarenheter av nätkränkningar, samt att informera om de verktyg som finns att tillgå i det förebyggande arbetet med unga.

Skriftliga produktioner

För att nå målgruppen unga, vuxna som möter unga i sitt yrke samt föräldrar behöver vi kommunicera på olika sätt. Vi behöver material som är begripliga, läsvänliga och anpassade för skolans verksamhet. Vi har inom uppdraget producerat ett antal skrifter som kan stå för sig själva men som även kompletteras med lärarhandledning. Vi har även tagit fram korta filmer i syfte att visualisera problematiken och vara en väg till att öppna samtal om näthat. Nedan följer en beskrivning av de material som tagits fram inom uppdraget.

Hat på nätet – vad får du inte skriva på internet

I mars 2014 blev den juridiska vägledningen *Hat på nätet – vad får du inte skriva på internet*, färdig. (Se bilaga 5)

Skriften riktar sig till skolan, både elever och lärare, men har ett allmännyttigt innehåll och kan läsas av den som är intresserad av vad som gäller på nätet. Skriften innehåller information om lagar och regler samt vart ungdomar kan vända sig om de blir utsatta. Boken förklarar systematiskt vad som är brott på nätet och vilket brott det i så fall kan vara fråga om: Förtal, förolämpning, olaga hot, hets mot folkgrupp, barnpornografibrott, ofredande, dataintrång med mera. I boken finns många exempel på både fiktiva och verkliga situationer som klargör när ett uttalande eller ett beteende kan vara ett brott och inte.

Juridikinstitutet (Institutet för Juridik och Internet, IJI) fick under hösten 2013 i uppdrag av MUCF att skriva boken. Juridikinstitutet arbetar förebyggande genom att verka för upplysning om vilka regler som gäller på internet, genom opinionsbildning, seminarieverksamhet och information. Vidare erbjuder Juridikinstitutet kostnadsfri juridisk hjälp för personer som har blivit utsatta för allvarliga kränkningar på internet.

Innan skriften gick i tryck bad vi ett antal elever på högstadiet att läsa skriften för att säkerställa att innehållet är begripligt även för unga personer utan juridiska förkunskaper. Texten har genomgående ett normkritiskt uttryck, för att läsaren ska kunna reflektera kring vem som förutsätts vara offer respektive förövare i olika situationer.

Till skriften hör även en lärarhandledning som vägleder lärare i diskussioner med eleverna om hot, kränkningar och trakasserier på nätet. Skriften har tagits fram i samarbete med projektet Nätvaro, som drivs av Diskrimineringsbyrån i Uppsala. Projekt Nätvaro utvecklar bland annat utbildningar för att höja kunskaperna på området samt erbjuder juridisk rådgivning i näthatsrelaterade ärenden. Det är ett tvåårigt arvsfondsprojekt som drivs av Diskrimineringsbyrån i Uppsala.

Diskussioner bör även föras kring att vara den som utsätter, inte bara att vara utsatt. Man kan både aktivt, genom direkta uttalanden, eller passivt utsätta andra för näthat genom att ”gilla”, dela och sprida kränkande innehåll, eller i egenskap av iakttagare som ser men inte agerar. *Hat på nätet* och lärarhandledningen kan också ligga till grund för samtal om internets betydelse för yttrandefrihet och demokratisk debatt.

Hat på nätet lanserades på No Hate-konferensen i mars 2014 och delades ut till samtliga deltagare. Vi gjorde även ett postutskick med ett exemplar av skriften till samtliga högstadie- och gymnasieskolor i Sverige. Både *Hat på nätet* och den tillhörande

lärarhandledningen finns att ladda ner gratis som pdf på www.mucf.se/publikationer, men efterfrågan på det tryckta materialet är fortsatt stor.

Hat på nätet har sedan i mars 2014 har tryckts och spridits i cirka 27 000 exemplar. För distributionen till skolor använder vi oss av Utbudet.se som distribuerar gratis material till skolan. Det är ett ”angenämt bekymmer” att upplagan tar slut endast ett par veckor efter leverans. Det är angenämt utifrån att skriften är efterfrågad men ett bekymmer då myndigheten efter uppdragets slut, då vi saknar medel för tryck och porto, inte kan möta efterfrågan.

Ses offline?

Enligt uppdraget skulle det metodmaterial vi producerat inom tidigare uppdrag om sexuell exploatering utvecklas. Vi har därför kompletterat boken *Ses Offline?* med ett kapitel med tillhörande filmer om just näthat. (Se bilaga 4.)

Den första upplagan av *Ses Offline?* trycktes 2010 och har sedan dess tryckts och spridits till främst skolor i cirka 45 000 exemplar. Materialet handlar i huvudsak om att förebygga sexuell utsatthet på nätet, men tar även upp självkänsla, gränssättning och sex mot ersättning. Att lägga till ett kapitel om näthat har kompletterat boken väl. Det följer bokens tidigare upplägg med korta fakta samt skriftliga övningar. Den skriftliga delen kompletteras med korta filmer med olika scenarier och dilemman som unga själva kan diskutera med hjälp av frågor i boken. *Ses offline?* är tänkt som en lärarhandledning och övningarna är anpassade för att genomföras med en samtalsledare, till exempel i skolan eller på fritidsgården. Filmerna som ingår följer med boken i form av en dvd men är även tillgängliga på Youtube.

Ett kapitel om hot, kränkningar och trakasserier på nätet är ett naturligt tillägg då det är frågor som i högre grad berör alla unga och kan vara en ingång till att diskutera utsatthet på nätet. Textförfattande och filmproduktion påbörjades under hösten 2013 och den nya upplagan av *Ses offline?*, med det nya kompletterande kapitlet, blev klart i mars 2014.

Unga berättar

Under våren 2014 producerades sju animerade kortfilmer på temat näthat i samarbete med Unga berättar, en verksamhet inom Kulturskolan i Stockholm.

I kortfilmerna berättar ungdomar om personliga, ofta obehagliga, upplevelser. Det finns exempel på olika perspektiv – några har varit utsatta, någon har själv utsatt andra, någon har stått bredvid och tittat på, någon har ingripit för att stödja en kamrat.

Filmerna är snyggt gjorda och den som ser någon av dem kan inte förbli oberörd av de situationer som skildras. Filmerna, som ligger i myndighetens kanal på Youtube, har marknadsförts via MUCF:s webbplats, via vår Facebooksida och i samband med föreläsningar och konferenser där vi deltagit. Det finns även trailers till filmerna som är tillgängliga bland annat via vårt Instagramkonto.(se bilaga 6).

Vår tanke har varit att filmerna ska komplettera våra trycksaker. Det skrivna ordet tas upp av vårt intellekt – film appellerar till våra känslor. Filmerna kan även i sig fungera som ett verktyg att starta upp diskussioner och reflektera över frågor som berör näthat. Vi har goda erfarenheter av detta samspel från vårt metodmaterial *Ses offline?* Cirka 1 800 visningar av näthatfilmerna har registrerats på Youtube.

Konferenser och nätverk

No hate speech-konferensen

Under våren 2014 arrangerade MUCF konferensen *No Hate* tillsammans med Statens medieråd. Statens medieråd har i uppdrag att genomföra Europarådets kampanj *No Hate Speech Movement* i Sverige. Fokus för konferensen var bland annat att lansera de material och den kunskap som myndigheterna tagit fram, bland annat poddar, affischer, forskarrapport och stödmaterial som *Hat på nätet* och *Ses offline*.

Vi har utöver samarbetet kring konferensen även samverkat kring myndigheternas respektive uppdrag. Planering och aktiviteter har samordnats. MUCF har haft en representant i Statens medieråds styrgrupp för deras arbete med kampanjen.

Konferensen arrangerades den 24 mars i Norra Latin i Stockholm. Cirka 400 anmälda, främst yrkesverksamma, deltog i konferensen. Enligt den deltagarenkät som genomfördes svarade 80 procent ”bra” eller ”mycket bra” på en fråga om sitt helhetsintryck av arrangemanget. En lika stor andel ansåg att konferensens innehåll var ”användbart” eller ”mycket användbart” i deras arbete. Programmet finns i bilaga 7.

Samarbeten och kunskapsspridning

Vårt näthatsuppdrag drogs igång under hösten 2013. MUCF sammankallade initialt ett idéseminarium för att kartlägga vilka uppdrag olika myndigheter och organisationer har inom området. Till mötet bjöd vi in representanter från Datainspektionen, Brottsförebyggande rådet, Stiftelsen Friends, Brottsoffermyndigheten, Barn- och elevombudet, UMO.se, Fryshusets nätvandrare, SKR – Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbud, Statens medieråd, Diskrimineringsombudsmannen, projektet Nätvaro vid Diskrimineringsbyrån i Uppsala, Juridikinstitutet samt forskaren Karl Dahlstrand från Rättssociologiska institutionen vid universitet i Lund.

Under 2014 har samarbeten och kunskapsspridning fortsatt. I maj deltog MUCF på mässan Cyberbullying i Göteborg som arrangerades av bland andra Stiftelsen Friends och Göteborgsregionens kommunalförbund.

I november 2014 presenterades boken *Hat på nätet* och juridiska aspekter på hot, kränkningar och trakasserier på nätet som en programpunkt med rubriken ”Nättrollen anfaller” på MUCF:s rikskonferens. Medverkande var Mårten Schultz från Juridikinstitutet samt Gudrun Antemar och Lars Wallinder från utredningen om stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten (Kommittédirektiv 2014:74).

Vi har i flera sammanhang samarbetat med dels Juridikinstitutet, dels med projektet Nätvaro som drivits av Diskrimineringsbyrån i Uppsala. Både under 2013 och 2014 har representanter från MUCF deltagit i expertpaneler vid Nätvaros konferenser. Nätvaro har även, som nämnts ovan, anlitats för att skriva lärarhandledningen till den juridiska guiden *Hat på nätet*.

Utredningen om stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten har även kontaktat MUCF i syfte att ta del av våra erfarenheter. I januari 2015 deltog vi i en hearing som utredningen arrangerade.

Under 2014 har vi vid ett flertal tillfällen bjudits in att föreläsa om nätkränkningar. Vi har även medverkat som experter och spritt våra skrifter vid konferenser som andra arrangerat. Några exempel:

Arrangemang	Aktivitet	Målgrupp
Ess-gymnasiet, Stockholm, 18 februari	Föreläsning Unga, sex, hot och hat på nätet	Lärare
Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå, 2 april	Föreläsning Unga, sex, hot och hat på nätet	Skola, skolhälsa, socialtjänst, ungdomsmottagningar
Cyberbullying, Regionförbundet, Göteborg, 12 maj	Bokbord	Skola, skolhälsa, socialtjänst, fritid, ideella organisationer
Nordiskt Forum, Malmö, 12-15 juni	Monter	Idella organisationer, politiker, forskare, myndigheter, näringsliv
Skaraborgs kommunalförbund, Skövde, 17 september	Föreläsning Unga, sex, hot och hat på nätet	Skola, skolhälsa, socialtjänst, ungdomsmottagningar
Projektet Nätvaro, Uppsala, 30 september och 4 december	Medverkan i expertpanel	Skola, fritid, ideella organisationer
Socialchefsdagarna, Göteborg, 1-3 oktober	Spridning av Hat på nätet	Socialchefer
MySafety, Stockholm, 7 oktober	Medverkan i expertpanel	Näringsliv, ideella organisationer
Läraryrket, Skellefteå, 15 oktober	Föreläsning Unga, sex, hot och hat på nätet	Lärare
Internetdagarna, Stockholm, 24 november	Föreläsning, spridning av Hat på nätet	Näringsliv, myndigheter
Partsrådet, Stockholm, 19 november	Presentation av Hat på nätet vid arbetsmiljöutbildning	Chefer och HR-ansvariga vid statliga myndigheter, fackliga företrädare

Utvecklingsområden

En av uppgifterna inom uppdraget var att analysera och identifiera framgångsfaktorer, problemområden, kunskapsluckor och utvecklingsbehov när det gäller det förebyggande arbetet mot kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot flickor och pojkar och unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier.

Här bad vi experter från flera områden att bidra med reflektioner för att skapa en så bred bild som möjligt. Vi frågade representanter från Datainspektionen, Institutet för juridik och internet (Mårten Schultz, professor civilrätt), Karl Dahlstrand (forskare vid rättsociologiska institutionen, Lunds universitet), Elza Dunkels (internetforskare vid institutionen för tillämpad vetenskap, Umeå universitet) Johnny Lindqvist (Statens Medieråd, No Hate Speech-kampanjen), Barn och elevombudet samt projektet Nätvaro. Nätvaro

Experterna ombads via mejl att reflektera just över framgångsfaktorer, problemområden, kunskapsluckor och utvecklingsbehov utifrån sitt eget expertområde, kunskap och erfarenheter. MUCF har sammanställt och summerat experternas svar. Nedan anges flera utvecklingsområden som kräver fortsatta insatser för ett effektivt arbete med att förbygga näthat.

Kunskapshöjande insatser behövs

Det råder ingen tvekan om att det behövs kunskapshöjande insatser, det är alla experter eniga om. Skolan skulle kunna ha en betydande roll i att förebygga, identifiera och agera mot näthat. Elza Dunkels iakttagelse är att många skolor skulle kunna äga frågan själva men personalen uppfattar i många fall att de har för lite kunskaper och känner sig otillräckliga så snart nätet är inblandat.

Barn – och Elevombudet, BEO, framhåller att många skolor inte känner till att de ibland har skyldighet att utreda nätkränkningar. Enligt BEO är vanan vid att jobba aktivt mot nätkränkningar högst varierande. Skolan måste dock ha en plan för hur man ska agera förebyggande och akut mot kränkningar av alla slag. Huvudmännen har ett ansvar att utbilda skolpersonalen i de här frågorna.

Men det behövs mer än kunskap om lagar och regler. BEO menar att lärarna bör prata med eleverna om internet, bloggar och sociala medier. Till exempel genom att diskutera värderingar, vad som är okej och inte. Men framför allt, som Elza Dunkels belyser, så måste personalen stärkas i sin egen roll. Det är vanligt att skolor kontaktar en expert för ett föreläsningstillfälle. Men att anlita en expert kan till och med föra arbetet bakåt, då personalen upptäcker hur mycket experten kan som de inte kan själva. De blir alltså inte stärkta i sin egen roll. Det blir viktigt att skolan på egen hand får möjligheter, tid, verktyg och erbjuds kunskapshöjande insatser för att lokalt kunna arbeta aktivt och förebygga näthat.

Projektet Nätvaro har sett en tendens att kunskapshöjande insatser riktas just mot ungdomar. Det är ungdomar som via information om lagstiftning förväntas sluta utföra färre kränkningar på nätet, vilket riskerar att utesluta vuxna ur förändringsarbetet. Detta sätt att rama in frågan om näthat utesluter andra möjliga sätt att hantera frågan - gällande både målgrupp och lösningar. Det krävs en bredare ansats än att bara utbilda unga om lagstiftningen.

Nationell samordning saknas

Elza Dunkels ger en god beskrivning av förutsättningarna för att kunna arbeta förbyggande med näthat i Sverige. Sverige har en unik position när det gäller ungas nätanvändning. Dels är vi ett av de länder som haft massanvändning längst, vilket gör att vi har god internetvana bland stora delar av befolkningen. Dels har vi en lång tradition av respekt för unga, vilket bland annat yttrar sig i att moralpanik inte får lika långtgående konsekvenser som i många andra länder. Sammantaget ger dessa förutsättningar oss en position där vi skulle kunna göra ett mycket bra arbete för unga, menar Elza.

Flera av de tillfrågade experterna pekar på brister i nationell samordning. Det finns bra arbete och goda exempel men det beror mer på lokalt engagemang och eldsjälur, än på systematiskt förebyggande arbete. Därför behövs nationella riktlinjer eller rekommendationer för det förebyggande arbetet med hot, kränkningar och trakasserier på nätet. Projekt Nätvaro påpekar även att flera aktörer har arbetat parallellt med samma problemområden och som en följd av detta producerat likartade material. Det är också viktigt att samordna undersökningar av kränkningar på nätet. Utsatthetens omfattning varierar i olika studier. För att få en enhetlig och långsiktig bild av ungas utsatthet för kränkningar på nätet skulle en uppgift kunna vara att se över hur statistik skulle kunna samlas in och samordnas på nationell nivå.

Det saknas även långsiktiga lösningar för ta itu med näthatproblematiken. Hittills har olika myndigheter och organisationer arbetat med korta uppdrag. Rimligare vore att ge en myndighet eller organisation minst 3 år för att samordna och implementera ett bra arbete för att förebygga och stoppa näthat.

Näthat behöver angripas ur flera perspektiv

Många insatser som berör näthat har fokuserat på att informera om lagar och regler. Detta utgår från antagandet att problemet med näthat är ungdomars okunskap om lagstiftningen. Projektet Nätvaro menar att det i arbetet mot näthat kan fylla en funktion att sprida kunskap om lagar, men att det finns en risk att fokus hamnar på distinktionen lagligt/olagligt och därmed inte adresserar värderings- och maktaspekter, som till exempel varför det är ett problem att kränka någon annan - på eller utanför nätet - med eller utan koppling till diskrimineringsgrunderna. Att något är lagligt innebär inte att det är lämpligt.

Projektet Nätvaro understryker vikten av att arbeta med näthat utifrån normkritiska perspektiv, vilket innebär att problematisera bakomliggande normer och maktrelationer. Det ger möjlighet till en fördjupad förståelse av kränkningar, hat och trakasserier - inte bara information eller stöd till dem som utsätts. Perspektivet har också en tydlig koppling till mänskliga rättigheter, vilket gör att det adresserar just odemokratiska värderingar och uttryck som kränker individer utifrån till exempel hudfärg, könsuttryck eller funktionalitet.

Arbetet mot näthat bör ha ett fortsatt fokus på maktrelationer kopplade till kön.

Projektet Nätvaro lyfter särskilt att till exempel transpersoner är en utsatt grupp som kan utsättas för kränkningar kopplade till kön men som inte har omfattats av nuvarande uppdrag. Det är viktigt att se hur diskriminerande strukturer samverkar, och Projektet Nätvaro menar att det fortsatta arbetet mot näthat skulle vinna på att utifrån intersektionella perspektiv omfatta samtliga diskrimineringsgrunder.

Projektet Nätvaro har även identifierat online-spelsfären som en arena där sexistiska och andra kränkningar är vardag, men denna arena har hittills inte i så hög grad omfattats av insatser mot näthat. Spelvärlden är en mansdominerad och maskulinitetsnormativ miljö. Ett fortsatt arbete mot näthat skulle vinna på normkritiska insatser riktade mot denna miljö, som problematiserar sexism, rasism och andra diskriminerande normer, och som berör samtliga positioner förövare/utsatt/åskådare. Att få med sig spelföretag och branschföreträdare skulle bli viktigt för detta arbete.

En viktig fråga är hur vi i fortsättningen kan nå dem som utsätter andra för näthat. Det är vanligt att "näthataren" uppfattas som någon annan - och att den som agerar på nätet inte ser att hen själv kan utsätta andra, genom att passivt dela, "lajka" eller kommentera kränkande inlägg. MUCF:s uppdrag anger fokus på unga flickor men det är vanligare att killar utsätter andra än att tjejer gör det, varför fokus på det förbyggande arbetet bör kunna fokusera på attitydförändringar och ungas eget handlingsutrymme att agera mot näthat. Vi skulle därför vilja se mer kunskap och forskning om förövare och normer på nätet, utifrån vilken åtgärder riktade mot näthatsutövare kan formuleras.

Tydliggör ansvaret hos flera parter

Det finns stor okunskap om vilka som kan hållas ansvariga när något otillåtet har skett eller sagts, vilket flera av experterna anger. Det är också otydligt vart man kan vända sig, vad man kan anmäla, vad som kan tas bort från nätet med mera, något som ytterligare behöver fokuseras på inom kunskapshöjande insatser. De rättsliga gränserna är oklara, då flera situationer inte har prövats rättsligt, vilket gör att ansvarsfrågor många gånger får lämnas obesvarade.

I rapporten Nätkränkningar som nämnts ovan behandlas frågan om vems ansvar det är att arbeta mot hot och kränkningar. Respondenterna i rapportens undersökning anger att de vill se ett ökat ansvarstagande och kraftigare engagemang från de ledande sociala nätverkstjänsterna. Detta eftersom företagen som äger de tjänster där trakasserier och kränkningar sker har möjlighet att agera mot och kommunicera kring kränkningar online. 70 procent av respondenterna vill se att rättsväsendet och myndigheter lägger resurser på att komma tillrätta med problem på grund av nätkränkningar medan 84 procent anser att företagen som driver tjänster som Facebook, Twitter, Instagram Ask.fm med flera ska lägga resurser på problemet.

Karl Dahlstrand påpekar att den höga anmälningsbenägenheten i relation till de fåtal åtal och fällande domar som gäller för ärekränkingsbrotten dels behöver mötas med ökade resurser från rättsväsendets sida men att de sociala nätverkstjänsterna också har en viktig roll att fylla i deras möjligheter att ta ansvar för att hantera näthatsproblematiken.

Ibland kan skolan hållas ansvarig för att inte ha motverkat kränkningar på internet. Barn- och elevombudet vid Skolinspektionen har till uppgift att arbeta mot mobbing och kränkningar i skolan och kan ställa krav på åtgärder och kräva skadestånd från skolans huvudman. Men även föräldrar har ett strikt ansvar för skador som deras barn orsakar genom brott, till exempel genom kränkningar på internet, vilket är viktigt att barn, unga och föräldrar behöver få kunskap om.

Ur ett rättsligt perspektiv finns flera frågor som rör ansvar. Mårten Schultz anser att människor själva i högre utsträckning själva bör utkräva ansvar från förövarna. I praktiken genom att utkräva upprättelse från den ansvariga, i sista hand genom att förövaren stäms. Mårten Schultz belyser även utvecklingsområden även inom rättsväsendet och anser att rättsväsendets effektivitet och kompetens måste höjas, särskilt i polisledet.

Flera av experterna lyfter att det saknas effektiva rättsliga verktyg för att komma åt näthat och att anmälningar om kränkningar på nätet sällan leder någonstans. Detta riskerar att leda till att medborgares rättigheter i praktiken inte upprätthålls, samt att allmänhetens förtroende till rättsstaten undermineras.

Yttrandefriheten riskerar att begränsas

Demokrati, yttrandefrihet och yttrandefrihetens gränser är intimt förknippade med frågor om näthat och nätkränkningar. När det gäller näthatets funktion som hot mot yttrandefriheten och den demokratiska debatten har projektet Nätvaro identifierat olika risker. Det första är risken är att näthat normaliseras och blir något som en förväntar sig eller måste tåla för att överhuvudtaget kunna vara eller yttra sig på nätet. Den andra hotbilden är att deltagarna i det demokratiska samtalet för att undvika att utsättas för näthat censurerar sig själva på nätet. Detta kan gälla "vanliga internetanvändare" men i hög grad även politiker, engagerade medborgare och journalister. Det hotar att påverka uppgiften att granska samhällets makthavare respektive bedriva politiskt arbete. På så sätt riskerar kränkningar, hot och trakasserier via nätet att i förlängningen även utgöra ett hot mot yttrandefriheten, det offentliga samtalet och demokratin.

Närvaron av hot, hat och kränkningar på nätet begränsar förutsättningarna för yttrandefriheten utifrån rädslan att utsättas för näthat. Det är således ett allvarligt demokratiproblem, vilket blir extra tydligt vid tanke på att det är vissa – redan utsatta – grupper, som oftast utsätts för näthat och därmed får särskilt svårt att ta aktiv del i samhällsdebatten. Yttrandefriheten blir selektiv när vissa grupper systematiskt förföljs, vare sig det är kvinnor, människor med en viss etnicitet, transpersoner eller journalister.

Unga själva uttrycker, i fokusgruppsintervjuerna i rapporten Nätkränkningar, ofta en rädsla för att möjligheten att uttrycka sig på nätet ska lagstiftas bort.

Synliggör personuppgiftslagen

Datainspektionen är tillsynsmyndighet för personuppgiftslagen, PUL. När internetkränkningar innebär personuppgiftsbehandling som omfattas av PUL är det en fråga för Datainspektionen.

Datainspektionen tar emot en stor mängd klagomål från människor som upplever att de blivit kränkta genom att deras personuppgifter har publicerats på Internet.

I många fall kan Datainspektionen inte agera, exempelvis när de anmälda webbplatserna eller publiceringarna träffas av något av undantagen i PUL, som innebär att lagen inte ska tillämpas. Detta gäller till exempel grundlagsskyddade webbplatser med utgivningsbevis som Lexbase, Ratsit, Merinfo med flera.

PUL gäller inte heller publiceringar som gjorts för journalistiska ändamål. Att avgöra om en publicering ska omfattas av det undantaget kan vara knepigt. Inspektionen saknar verktyg och befogenheter att söka reda på vem som ”gömmar sig” bakom ett alias eller är anonym på nätet. Datainspektionen har heller inte resurser att utreda alla inkommande klagomål, utan prioriterar fall som innebär tydliga överträdelser av personuppgiftslagen och ärenden som är till hjälp för att skapa ny praxis.

År 2011 tog Datainspektionen fram en vägledning för polis och åklagare, *Vad är straffbart enligt personuppgiftslagen?* Datainspektionens uppfattning var att straffreglerna i personuppgiftslagen inte nyttjas fullt ut. Vägledningen syftar till att underlätta arbetet med att hantera ärenden som har koppling till personuppgiftslagen, särskilt anmälda brott som ska ha skett på internet.

Summering

Myndighetens uppdrag har fokuserat på att ta fram och sprida kunskap om näthatets omfattning och vad man kan göra utifrån ett juridiskt perspektiv. Men för att kunna förvalta, förankra och implementera kunskapen krävs olika typer av målgruppsanpassade insatser. Redogörelsen ovan ger oss en komplex bild av begreppet näthat och hur det måste angripas från flera håll och på olika samhälleliga nivåer. Beskrivningen omfattar utveckling inom många olika områden och alla perspektiv är viktiga, de är olika bitar i samma pussel.

MUCF vill ändå försöka summera och särskilt lyfta några utvecklingsområden som myndigheten anser är prioriterade och möjliga vägar till att fortsätta arbeta med att förebygga hot, kränkningar och trakasserier på internet. De två främsta områdena är då *kunskapshöjande insatser* samt att *tydliggöra ansvar*:

Kunskapshöjande insatser

Fortsatt stöd till skolan Vi har inom vårt uppdrag huvudsakligen vänt oss till skolan. Gensvaret har varit starkt, det vi kunnat göra har uppenbart fyllt ett tomrum. Bland såväl elever som lärare och skolledare efterfrågas kunskap om vad som är rätt och fel utifrån ett juridiskt perspektiv. Men vi har också märkt andra kunskapsbehov - vad innebär det att kränka någon annan, vad är en kränkning, vad innefattas i diskrimineringsgrunderna? Lärare och andra vuxna behöver vara trygga i att det inte bara handlar om internet och tekniken och stärkas i sin roll att kunna leda samtal kring detta ur ett förebyggande perspektiv. Målgruppen bör erbjudas möjlighet till fördjupad utbildning, workshops eller lättillgänglig webbaserad information och övningar.

Inkludera normkritik, mänskliga rättigheter, diskrimineringsgrunderna och demokratiska rättigheter i det förebyggande arbetet mot näthat. Utifrån myndighetens uppdrag har vi levererat lättillgänglig kunskap om lagar och regler kring näthat. Men samtalet om rätt och fel måste nyanseras och diskuteras utifrån fler grunder än enbart de lagliga. I internets barndom var det viktigt att ha kunskap om netikett. Den som bröt mot netiketten – misskötte sig eller uppförde sig illa – tappade andras respekt. Det kan vara viktigt att påminna om detta. Även perspektiv som har med moral, värdegrund och mänskliga rättigheter att göra bör tydliggöras via informations- och utbildningsinsatser.

Förövarperspektivet MUCF:s uppdrag har angett fokus på unga flickor men det är vanligare att killar utsätter andra än att tjejer gör det. Det viktigt att inte ensidigt ha ett perspektiv på utsatthet utan även synliggöra de som utsätter andra. Vi skulle därför vilja se mer kunskap och forskning om förövare och normer på nätet, utifrån vilken åtgärder riktade mot näthatsutövare kan formuleras.

Tydliggöra ansvar

Det pågår för närvarande en utredning om stärkt straffrättsligt skydd för den personliga integriteten (Kommittédirektiv 2014:74). Detta ser vi mycket positivt på, då det är ett steg mot att klargöra och uppdatera lagstiftningen så att den följer dagens informationstekniska utveckling. Men det är inte tillräckligt, flera aktörer behöver klargöra hur man arbetar med anmälningar som rör näthat - rättsväsendet, polisen samt de företag som tillhandahåller sociala nätverkstjänster.

För individer som utsätts för näthat är det otydligt vart man ska vända sig för att få hjälp. Förtroendet för hur en anmälan tas om hand är lågt. Brottsförebyggande rådet (Brå) konstaterar i sin Rapport 2015:6 att ”kunskapen om it-relaterade brott generellt är låg inom hela rättsväsendet.” Av de polisanmälningar om hot och kränkningar som Brå har granskat har bara fyra procent lett till åtal.

Det går numera att teckna privata försäkringar mot näthat. Marknaden har snabbt uppfattat att samhällets skyddsnät mot kränkningar, hot och trakasserier på nätet har stora brister.

Detta är frågor som normalt ligger utanför MUCF:s sfär. Men det är tydligt att det finns förväntningar på stöd och hjälp som inte infrias, vilket påverkar individens förtroende för rättstaten.

Avslutande kommentarer

Efterfrågan på tydlig och lättillgänglig kunskap kring frågor om hot, kränkningar och trakasserier på internet är fortfarande stor. Det ser vi inte minst genom den strykande åtgång som materialet *Hat på nätet* har haft under året.

Under de år som MUCF arbetat med nät-relaterade uppdrag har vi märkt att osäkerheten är stor kring vad som tillåtet och otillåtet att skriva och publicera på nätet. Bland unga, men också bland vuxna. Lagstiftningen är svåröverskådlig och inte alltid lätt att förstå.

Utöver kunskap kring vad som gäller från juridisk synpunkt, behöver näthat diskuteras utifrån ett värdegrundsperspektiv. Lagstiftningen kräver ofta att flera rekvisit ska vara uppfyllda för att leda till en fällande dom. Ofta leder dock inte negativa eller elaka uttalanden eller andra publiceringar så långt. Men att något inte är straffbart betyder nödvändigtvis inte att det är okej. Det är därför av största vikt att det i hemmet, skolan, på fritiden och inom andra verksamheter där unga vistas gemensamt, kan föras samtal om vad som är okej och inte, vad som är kränkande, hotfullt, vad som sårar, och hur man kan agera för att stötta och ta avstånd.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under flera år följt utvecklingen av digitala medier i ungas liv. Initialt har kunskaper om förekomst och erfarenhet av sexuell exploatering och sexuell exponering varit i fokus. Genom våra undersökningar och i möten med målgruppen har vi lärt oss att det är viktigt att inte fokusera på tekniken utan att istället bli bättre på att se, bemöta och bekräfta individen. Med för mycket fokus på teknikens roll riskerar vi att missa de verkliga behoven. Ett budskap som vi varit noga med att påtala har varit att lyssna utan att döma. Om vi kommer med pekpinna och förmaningar så riskerar vi att unga drar sig undan – i rädsla för att ha gjort fel eller för att vuxenvärlden inte tillräckligt väl förstår den verklighet som många unga befinner sig i. Det gäller att kunna lyssna utan att döma – först då vågar unga berätta om de är oroliga för något eller har varit med om något obehagligt.

Utsatthet förekommer på många olika plan, uppdraget om näthat har därför varit värdefullt och kompletterat tidigare insatser. Från ett tidigt fokus på sexuell utsatthet har bilden breddats och gjort det möjligt att arbeta förebyggande på flera områden. Internet ger obegränsade möjligheter samtidigt som kunskapen om rättigheter och skyldigheter på nätet är svag.

Med dagens teknik har de unga tillgång till nätet på egen hand. Många unga är källkritiska och har lärt sig hantera de svårigheter som kan dyka upp på internet. Denna kunskap har unga förvärvat själva eller med hjälp av jämnåriga snarare än med hjälp från vuxna. Men det finns även unga, och förstås även vuxna, som inte har kunskap, stöd, förstånd eller självkänedom nog att sätta gränser, som inte inser när ett övergrepp begås eller när en dialog på internet faktiskt är brottslig.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har med detta uppdrag fokuserat på tydlig kunskap, lättillgänglig för både unga och vuxna i deras närhet. Vår förhoppning är att vi har ökat möjligheterna att arbeta förebyggande och attitydförändrande, gett förutsättningar till dialog kring vad som är lämpligt och olämpligt samt ökad kunskap om vilka rättigheter och skyldigheter som gäller på internet.

BILAGA 1: Regeringsuppdraget

Utbildningsdepartementet

Regeringsbeslut 1:2

2013-07-25

U2013/4492/UC

Ungdomsstyrelsen
Box 17801
118 94 Stockholm

UNGDOMSSTYRELSEN INKOM
2013 -07- 29
Dir: 1040/13
Hand: P. NILSSON

Uppdrag att genomföra insatser mot kränkningar, trakasserier och hot via internet och andra interaktiva medier

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Ungdomsstyrelsen att genomföra insatser för att förebygga kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot flickor och pojkar samt unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier. Uppdraget ska genomföras utifrån ett jämställdhetsperspektiv vilket bl.a. innebär att flickors och unga kvinnors situation och behov särskilt ska uppmärksammas. Ungdomsstyrelsen ska också beakta internets betydelse för yttrandefriheten och den demokratiska debatten.

Inom ramen för uppdraget ska Ungdomsstyrelsen sammanställa och sprida information om lagstiftning och annan relevant information, t.ex. om vart ungdomar kan vända sig om de blir utsatta. Informationen ska rikta sig till ungdomar, till verksamheter som möter ungdomar och till föräldrar. Myndigheten ska också komplettera den handledning och vägledning som tagits fram inom det pågående uppdraget att förebygga sexuell exploatering av unga via internet och andra interaktiva medier med information om lagstiftning och vägledning om hur verksamheter som möter ungdomar bör agera när ungdomar blir utsatta för kränkningar, trakasserier och hot. I uppdraget ingår även att analysera och identifiera framgångsfaktorer, problemområden, kunskapsluckor och utvecklingsbehov när det gäller det förebyggande arbetet mot kränkningar, trakasserier och hot som riktas mot flickor och pojkar och unga kvinnor och unga män via internet och andra interaktiva medier.

Ungdomsstyrelsen ska i genomförandet av uppdraget samråda med Statens medieråd, Rikspolisstyrelsen, Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen och Ungdomsmottagningen på nätet (UMO) samt med andra för uppdraget relevanta aktörer. Det material som tas fram

Postadress
103 33 Stockholm

Telefonväxel
08 405 10 00

E-post: u.registrator@regeringskansliet.se

Besöksadress
Drottninggatan 16

Telefax
08-21 68 13

inom uppdraget bör spridas på lämpligt sätt, t.ex. inom den styrgrupp och inom det nätverk som Statens medieråd ska upprätta för genomförandet av Europarådets kampanj No Hate Speech Movement samt till myndigheter, kommunala förvaltningar och organisationer som har unga och föräldrar som målgrupp.

Ungdomsstyrelsen ska senast den 14 februari 2014 lämna en delrapport om uppdraget till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Myndigheten ska senast den 18 mars 2015 lämna en slutrapport till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om hur uppdraget i sin helhet har genomförts, inklusive en ekonomisk redovisning.

För uppdragets genomförande får Ungdomsstyrelsen disponera högst 2 000 000 kronor under 2013 och för 2014 beräknas högst 2 000 000 kronor. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 11.

Skälen för regeringens beslut

Det övergripande målet för regeringens jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet krävs förebyggande insatser som riktas direkt till unga. Dessutom bör yrkesverksamma som arbetar med ungdomar ha handlingsberedskap för att förebygga problem som uppstår och ge relevant stöd och hjälp till de unga som blir utsatta för trakasserier, kränkningar och hot.

Att bli utsatt för kränkningar, trakasserier och hot via internet och andra interaktiva medier är ofta svårt att tala om i vårt samhälle – även bland yrkesverksamma. Barn och unga berättar dessutom sällan självmant om sin egen utsatthet för vuxna.

Ny teknik har inneburit nya möjligheter. Internet är i dag en integrerad del i ungdomars liv och smarta telefoner är ytterligare ett verktyg som utvecklats och förenklats kontakter mellan människor och utbytet av information. Internets betydelse för den demokratiska debatten blir allt större och studier visar att unga människor lever alltmer av sina sociala liv via internet. Samtidigt uppmärksammas allt mer hot, trakasserier och kränkningar i t.ex. kommentatorsfält, forum, bloggar och på hemsidor. Det utgör ett demokratiskt problem om den som yttrar sin mening möts av hot, trakasserier och kränkningar på internet. Genom Facebook, Twitter, Instagram och andra sociala medier kan även bilder och information enkelt delas, men också kränkningar, trakasserier och hot formuleras och få stor spridning.

Statens medieråd ska enligt sin instruktion verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Statens medieråd har också fått i uppdrag att under 2013 och 2014 genomföra Europarådets kampanj No Hate Speech Movement i Sverige. Kampanjen syftar till att höja kunskapen om främlingsfientlighet, sexism och liknande former av intolerans på internet samt att mobilisera för att främja mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet på internet. Den genomförs med särskilt fokus på barn och ungdomar.

Ungdomsstyrelsen har ett flerårigt uppdrag att förebygga sexuell exploatering av unga via internet och andra interaktiva medier (IJ2008/1824/UF, U2011/2076/UC, U2012/1355/UC). Det är i syfte att ytterligare förbättra och utveckla arbetet mot kränkningar, trakasserier och hot via internet och andra interaktiva medier som Ungdomsstyrelsen får detta uppdrag.

På regeringens vägnar

Maria Arnholm

Anna-Karin Lindblom

Kopia till

Justitiedepartementet (D, KRIM, L5, Po)
 Socialdepartementet (FS, FST)
 Utbildningsdepartementet (JÄM)
 Kulturdepartementet (MFI)
 Arbetsmarknadsdepartementet (DISK)
 Rikspolisstyrelsen
 Barnombudsmannen
 Diskrimineringsombudsmannen
 Statens medieråd
 Stockholms läns landsting, Ungdomsmottagningen på nätet (UMO)
 SKL – Sveriges kommuner och landsting
 LSU – Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer

BILAGA 2: Nätkränkningar (rapport)

Rapporten: Nätkränkningar – Svenska ungdomars normer och beteenden

BILAGA 3: Nätkränkningar (folder)

Foldern: Nätkränkningar – Hur vanligt är det?

mucf .SE Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

NÄTKRÄNKNINGAR

Hur vanligt är det?

Samlad kunskap

Hat på nätet
Nätjundis guide kring lagligt och olagligt på nätet. Om du känner dig illa behandlad på nätet – är det ett brott och i så fall vilket? Talrika exempel och hänvisningar till rättsfall. Finns i tryck och som pdf.

Får man skriva vad man vill på internet?
Lärarhandledning till skriften *Hat på nätet*, uppdelad på fyra lektioner. Bland annat Instagrammålet – vad hände egentligen? Exempel, fallbeskrivningar, övningar och fördjupningsfrågor. Finns endast som pdf.

Ses offline? – nu med näthat
Lovordad och efterfrågad lärarhandledning kring unga, sex och internet. Nu kompletterad med ett kapitel om hat på nätet. Dvd med filmsekvenser följer med boken. Finns i tryck och som pdf.

Nätkränkningar – svenska ungdomarnas normer och beteenden
Om du tycker att denna folder är intressant, läs hela rapporten Mycket som inte får plats här – till exempel hur vanligt det är att bli utsatt för hatbrott på nätet. Finns endast som pdf.

Beställ eller ladda ned gratis på www.mucf.se/publikationer

Har du någon gång känt dig kränkt av sådant som andra skrivit om dig på nätet? 16–25 år, Procent

Könsgrupp	Känt sig kränkt	Inte känt sig kränkt
Tjejer	~45%	~55%
Tjejer	~35%	~65%
Killar	~45%	~55%

Har du någon gång skrivit något eller lagt ut bilder som du känner kan ha varit kränkande för någon annan? 16–25 år, Procent

Könsgrupp	Skrivit/lagt ut	Inte skrivit/lagt ut
Tjejer	~15%	~85%
Tjejer	~15%	~85%
Killar	~15%	~85%

Tror du rättsväsendet skulle tillvarata ditt intresse som brottsoffer om du påkade ut för en brottslig kränkning på nätet? 16–25 år, Procent

Könsgrupp	Ja	Nej
Tjejer	~55%	~45%
Tjejer	~55%	~45%
Killar	~55%	~45%

Känt sig kränkt
Ungefär hälften av unga i åldern 16–25 år har någon gång utsatts för kränkningar på nätet. Att ha känt sig kränkt "flera gånger" är mindre vanligt. Andelen unga som känt sig kränkta "ofta" är mindre än en procent. Men även ett lågt procenttal kan motsvara många individer – i det här fallet cirka 12 000. Tjejer rapporterar i något högre grad om kränkningar än killar. Bland vuxna i åldern 31–40 år är andelen som känt sig kränkta lägre. Två av tre har aldrig upplevt detta.

Kränkta andra
Cirka 15 procent i åldersgruppen 16–25 år tror de sig ha gjort något på nätet som kan ha kränkt någon annan. Sju procent av 31–40-åringarna tror de sig ha gjort detta. Killar anser sig i något högre grad än tjejer ha gjort saker på nätet som andra kan ha tagit illa vid sig av.
Mest kränkande, enligt ungdomarna, är:
• att bli utsatt för hot om våld
• publicering av nakenbilder eller bilder med sexuellt innehåll
• identitetsstöld – att till exempel få ett personligt konto kapat

Lågt förtroende
Såväl ungdomar som vuxna har dåligt förtroende för rättsväsendets förmåga att komma tillrätta med brottsliga kränkningar på nätet. Över 80 procent av samtliga svarande bedömer att rättsväsendet "inte alls" eller endast "i begränsad grad" skulle ta tillvara deras intressen som brottsoffer. Det finns starka önskemål om att rättsväsendet ska lägga resurser på att bekämpa kränkningar på nätet. Ännu högre är förväntningarna på de företag som driver sociala nätverksplatser. Av samtliga svarande anser 84 procent att nätverksbolagen ska lägga resurser på att komma tillrätta med nätkränkningar.

Källa: Rapporten Nätkränkningar, BEACF 2014

BILAGA 4: Ses offline?

Metodmaterialet: Ses offline? – Ett metodmaterial om unga, sex och internet

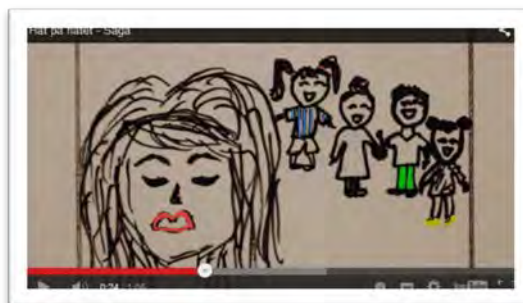
BILAGA 5: Hat på nätet

Broschyren: Hat på nätet – Vad får du inte skriva på internet?

BILAGA 6: Filmer

Filmer: Unga berättar om nätkränkningar

BILAGA 7: Konferensinbjudan

Konferens: No hate speech movement

En konferens om näthat – vi ger dig fakta och verktyg att arbeta förebyggande

Näthat (kränkningar, trakasserier och hot på nätet) är ett problem för många unga i dag. De möter det i sin vardag i bloggar, kommentarsfält och sociala medier, men få väljer att göra något åt det.

Under dagen kommer du att få fördjupad kunskap kring hur verkligheten ser ut och hur unga upplever utsatthet på nätet. Du kommer även att få konkreta råd hur du som vuxen kan agera och förbygga på bästa sätt.

Statens medieråd har tagit fram två onlinebaserade utbildningar riktade till unga bloggare och unga moderatorer (av kommentarsfält). Vi presenterar ny forskning kring näthatets omfattning. Juridikinstitutet har på uppdrag av Ungdomsstyrelsen tagit fram en vägledning för unga kring tillåtet och otilåtet på nätet.

Konferensen No Hate Speech Movement är även startskottet för en nationell kampanj mot sexistiskt och rasistiskt hat på nätet. Du får under dagen ta del av kampanjen samt information om hur du och din verksamhet kan bli en del av No Hate Speech Movement.

Konferensen inleds av **Alice Bah Kuhnke**, generaldirektör för Ungdomsstyrelsen och **Ewa Thorslund**, direktör för Statens medieråd.

No Hate Speech Movement är ett initiativ från **Europarådet**. Konferensen i Stockholm arrangeras av Statens medieråd tillsammans med Ungdomsstyrelsen.

Välkommen!

Datum: Måndag 24 mars kl 10-16

Plats: Norra Latin, Drottninggatan 71B, Stockholm

Program: Se nästa sida.

Anmälan: <http://korta.nu/nohate> Anmäl dig senast 14 mars.

Konferensen är **kostnadsfri**, vi bjuder på lunch och övrig förtäring under dagen.

Anmälda som får **förhinder** får sända en ersättare. Meddela oss!

Anmälda som uteblir utan att meddela oss före konferensen debiteras med 500 kr.

Statens medieråd

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

© Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) 2015

projektledare **Maria Nyman**
grafisk form **Christián Serrano**
omslagsillustration **Sofie Kindahl**

distribution **MUCF, Box 17801, 118 94 Stockholm**
webbplats **www.mucf.se**
tfn **08-566 219 00**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Vi tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor